AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search
http://ageconsearch.umn.edu
aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

ISSN 2081-6960
eISSN 2544-0659

Zeszyty Naukowe

Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Scientific Journal

Warsaw University of Life Sciences – SGGW

PROBLEMY ROLNICTWA ŚWIATOWEGO

PROBLEMS OF WORLD AGRICULTURE

Vol. 17 (XXXII)
No. 3

Warsaw University of Life Sciences Press
Warsaw 2017

Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Problemy Rolnictwa Światowego tom 17 (XXXII), zeszyt 3, 2017: 268-278
DOI: 10.22630/PRS.2017.17.3.72

Stanisław Stańko[1], **Aneta Mikuła**[2]
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Tendencje na rynku mięsa drobiowego na świecie i w Polsce w latach 2000-2016

Poultry Market Trends in the World and in Poland in 2000-2016

Synopsis. Opracowanie przedstawia zmiany na rynku mięsa drobiowego na świecie w latach 2000-2016. Przedstawiono zmiany produkcji, konsumpcji, handlu zagranicznego oraz cen ogółem oraz u największych producentów i konsumentów, a także eksporterów i importerów oraz w Polsce. U głównych światowych producentów mięsa drobiowego tempo wzrostu produkcji było szybsze niż konsumpcji, co spowodowało zwiększenie możliwości eksportowych. Podaż mięsa na rynkach światowych charakteryzowała się znaczną koncentracją, natomiast popyt był bardziej rozproszony. W 2016 r. udział trzech największych eksporterów (USA, Brazylii i krajów UE) w światowym eksporcie wynosił 76,5%, a udział trzech największych importerów wynosił 29,5%. Ceny mięsa drobiowego charakteryzowały się tendencją wzrostową. Roczne tempo wzrostu cen światowych wynosiło 4,2%, w UE – 1,7%, a w Polsce 1,1%. W wyniku tego zmniejszyły się różnice między wyższymi cenami w UE a światowymi. W Polsce występowała tendencja wzrostowa w produkcji, w konsumpcji i eksporcie. Rynki zagraniczne są głównym kierunkiem zagospodarowania rosnącej produkcji i powstających nadwyżek mięsa drobiowego w Polsce. Takim kierunkom zmian sprzyja konkurencyjność cenowa polskiego mięsa drobiowego. W 2016 r. ceny drobiu w UE były o 49,8% wyższe niż w Polsce. Wyższe też były ceny światowe o 18,8%. Do 2026 r. możliwy jest dalszy wzrost produkcji mięsa drobiowego w Polsce wynikający głównie z popytu zagranicznego.

Słowa kluczowe: mięso drobiowe, produkcja, eksport, import, konsumpcja, ceny

Abstract. The study presents changes in the broiler meat market in the world in 2000-2016. Changes in production, consumption, foreign trade in general as well as in the largest producers and consumers, exporters and importers and in Poland were presented. In the world's major broiler meat producers, production growth was faster than consumption growth, which increased their export capacity. Meat supply in the world markets was concentrated while demand was more fragmented. In 2016 the share of the three largest exporters (USA, Brazil and EU) in world exports was 76.5% and the share of the top three importers was 29.5%. Prices of broiler meat were characterized by an upward trend. The annual growth rate of world prices was 4.2%, in the EU - 1.7%, and in Poland - 1.1%. As a result, the differences between the higher prices in the EU and the world have decreased. In Poland there was an upward trend in production, consumption and exports. Foreign markets are the main direction for the development of growing poultry meat production in Poland. These changes were the result of price competitiveness of Polish broiler meat, both on the EU and other markets. In 2016, poultry prices in the EU were 49.8% higher than in Poland. The world prices were also higher by 18.8%. By 2026 further growth in poultry production in Poland may be possible resulting mainly from foreign demand.

Key words: broiler meat, poultry meat, production, exports, imports, consumption, prices

[1] prof. dr hab., Katedra Ekonomiki Rolnictwa i Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych SGGW w Warszawie, ul. Nowoursynowska 166, 02-787 Warszawa, e-mail: stanisław_stanko@sggw.pl
[2] dr inż., Katedra Ekonomii i Polityki Gospodarczej SGGW w Warszawie, ul. Nowoursynowska 166, 02-787 Warszawa, e-mail: aneta_mikula@sggw.pl

Wstęp

Produkcja mięsa drobiowego, a zwłaszcza brojlerów w ostatnich kilkunastu latach na świecie, jak i w Polsce należy do najszybciej rozwijających się segmentów rynku mięsa. W latach 2000-2016 produkcja wołowiny zwiększyła się o 20,7%, wieprzowiny o 35%, a drobiu (brojlerów) o 80,5%.[3] Spowodowało to zmiany struktury produkcji mięsa. W produkcji mięsa ogółem zwiększył się udział mięsa otrzymywanego z brojlerów (kurcząt) (o 7,1 p.p), a zmniejszył udział wieprzowiny o 2,7 p.p, i wołowiny o 4,4 p.p. W Polsce również nastąpił wzrost produkcji mięsa ogółem (o 63,9%), w tym wołowiny o 43,3%, zmniejszyła się produkcja wieprzowiny o 0,7%, a wzrosła prawie 4-krotnie produkcja mięsa drobiowego. W wyniku takich zmian w Polsce w produkcji mięsa zmniejszył się udział wieprzowiny o 26,5 p.p, oraz wołowiny o 1,5 p.p., a zwiększył udział mięsa drobiowego o 28 p.p[4].

Dynamiczny wzrost produkcji mięsa drobiowego na świecie, jak i w Polsce wynika z następujących czynników:

- krótkiego cyklu produkcji, zwłaszcza brojlerów,
- rosnącego zapotrzebowania na rynku krajowym i zagranicznym,
- niższego w porównaniu z mięsem czerwonym (wołowiną i wieprzowiną) współczynnika konwersji paszy[5].

Rosnąca szybko produkcja krajowa znacznie przewyższa wzrost konsumpcji, co powoduje konieczność zagospodarowania na rynkach zagranicznych powstających nadwyżek rynkowych. W ostatnich kilku latach Polska stała się liderem w produkcji mięsa drobiowego w UE i jednym z większych jego eksporterów (Dybowski 2016, s. 79). Rosnący eksport mięsa drobiowego w Polsce jest jednym z głównych czynników wpływających pozytywnie na produkcję. Stwarza to konieczność oceny prawidłowości występujących na rynkach zagranicznych, które decydują o sytuacji na rynku krajowym i możliwościach rozwoju produkcji.

Cel opracowania, materiał, metody analizy

Celem opracowania było określenie kierunków zmian w kształtowaniu się produkcji, konsumpcji i obrotów handlowych na rynku mięsa drobiowego[6] na świecie, u głównych jego producentów i konsumentów. Do głównych producentów mięsa drobiowego zaliczono te kraje, które w latach 2010-2016 wytwarzały co najmniej 3 mln ton rocznie. Były to: USA, Brazylia, Unia Europejska, Chiny, Indie, Rosja, Meksyk. Analizą objęto lata 2000-2016. Taki okres pozwolił wyodrębnić tendencje. Kierunki zmian określono na podstawie modeli tendencji, a do pomiaru dynamiki badanych kategorii (produkcji, konsumpcji, eksportu, importu i cen) wykorzystano indeksy statystyczne (Jóźwiak i Pogórski, 1998) oraz średnie tempo (stopę) zmian, przy obliczaniu którego uwzględniono wszystkie wyrazy szeregu chronologicznego (Timofiejuk, 1990).

---

[3] Obliczono na podstawie: USDA…(2001-2017).
[4] Obliczono na podstawie: Rynek mięsa…(2001-2017).
[5] Jest to liczba kg paszy (pokarmu) niezbędna do produkcji 1 kg żywca.
[6] Z uwagi na dostępność danych przedmiotem badań jest produkcja mięsa z kurcząt (brojlerów) dla danych światowych. Dla Polski analiza obejmuje mięso z kurcząt i innego drobiu.

Wyniki badań

Tendencje na międzynarodowych i światowych rynkach mięsa drobiowego mają ważne znaczenie dla rynku w Polsce. Dynamiczny rozwój drobiarstwa w Polsce rozpoczął się wraz z rozwojem eksportu, który stał się jednym z najważniejszych czynników decydujących o dynamice rozwoju drobiarstwa w Polsce (Dybowski, 2016, s. 79). W światowej i krajowej produkcji mięsa drobiowego dominuje mięso kurcząt, którego udział w produkcji w 2015 r. wynosił prawie 90%, mięso indyków - 5%, kaczek - 3,8%, gęsi - 2,2% (Dybowski, 2016, s. 80).

Tendencje w produkcji i konsumpcji mięsa drobiowego[7]

W latach 2000-2016 produkcja mięsa drobiowego (brojlerów) na świecie zwiększała się przeciętnie w roku o 2640 tys. ton, to jest w tempie 3,8%. Zmiany w produkcji były zróżnicowane w poszczególnych krajach. U głównych producentów mięsa drobiowego produkcja zwiększała się przeciętnie w roku o 1781 tys. ton (w tempie 3,4%), natomiast w pozostałych krajach mniejszych producentów, średnioroczny wzrost produkcji wynosił 859,8 tys. t (5,1% rocznie) (rys. 1). Takie tendencje w produkcji spowodowały nieznaczne zmniejszenie w światowej produkcji mięsa drobiowego głównych jego producentów (spadek z 77,3% w 2000 r. do 74,5% w 2016 r.). Ogółem jednak siedmiu największych producentów wytwarzało prawie ¾ światowej produkcji mięsa drobiowego.

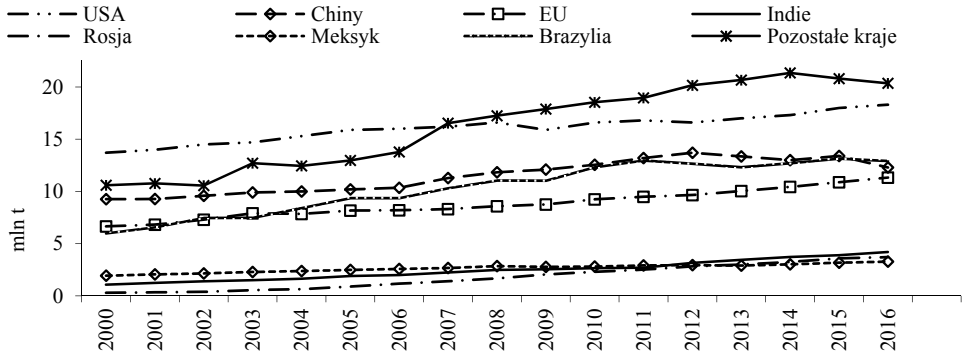

Rys. 1. Produkcja mięsa drobiowego (brojlery) u głównych producentów na świecie w latach 2000-2016 (mln t)

Fig. 1. Broiler meat production in its main producers in the world in the years 2000-2016 (million tonnes)

Źródło: opracowanie na podstawie: USDA… (2001-2017).

Największe bezwzględne wzrosty produkcji drobiu w latach 2000-2016 wystąpiły w Brazylii (483 tys. t rocznie, tj. prawie 5% rocznie) i Chinach (301 tys. t, tj. 2,7% rocznie). Szybki wzrost produkcji wystąpił także w Rosji, przeciętnie w roku o 224 tys. t, tj. prawie o 17,7%. W Indiach produkcja wzrastała rocznie o 183 tys. t, tj. o prawie 8% rocznie.

[7] Z uwagi na dostępność danych przedmiotem analizy była produkcja mięsa z kurcząt – brojlerów.

W pozostałych analizowanych krajach tempo wzrostu produkcji było relatywnie mniejsze. W UE roczny wzrost produkcji wyniósł 271 tys. t, tj. 3,1% rocznie, Meksyku wzrost roczny wyniósł 75,3 tys. t, tj. 2,9%, w USA produkcja zwiększała się rocznie o 250 tys. t, tj. w tempie 1,6%. Takie tendencje w produkcji mięsa drobiowego u głównych jego producentów spowodowały wzrost udziału w produkcji światowej Brazylii z 11,6% w 2000 r. do 14,6% w 2016 r. i Indii, odpowiednio: z 2,1 do 4,7% oraz Rosji z 0,6 do 4,2%. Udział pozostałych głównych producentów mięsa drobiowego w produkcji światowej zmniejszył się: USA z 27,4% w 2000 r. do 20,6% w 2016 r., Chin odpowiednio: z 18,5% do 13,9%, UE z 13,3 do 12,8% i Meksyku z 3,8 do 3,7%.

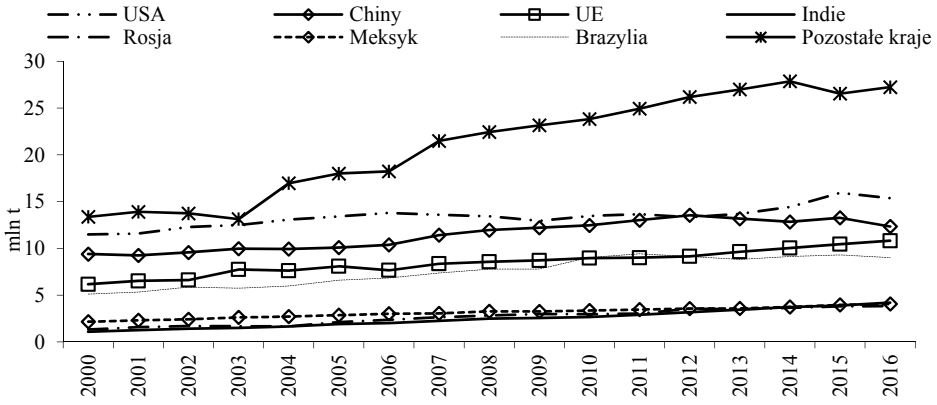

Rys. 2. Konsumpcja mięsa drobiowego (brojlery) u głównych jej producentów na świecie, 2000-2016 (mln t)

Fig. 2. Broiler meat consumption in its main producers in the world from 2000-2016 (million tonnes)

Źródło: jak rys. 1.

W latach 2000-2016 nastąpiły także znaczne zmiany w konsumpcji mięsa drobiowego. Ogółem konsumpcja tego mięsa charakteryzowała się tendencją wzrostową (rys. 2). Tempo wzrostu było znacznie zróżnicowane w poszczególnych krajach. U największych producentów wzrost produkcji był większy niż konsumpcji, co zwiększyło możliwości eksportowe tych krajów. W największej skali możliwości eksportowe mięsa drobiowego zwiększyły się w Brazylii, w której wzrost produkcji był wyższy od przyrostu konsumpcji o 189 tys. t rocznie. Podobne kierunki zmian wystąpiły także w takich krajach jak USA, w których przyrost produkcji był wyższy od zwiększenia konsumpcji o 52 tys. t, a w krajach UE było to 10,5 tys. t. Wzrost produkcji przewyższał przyrost konsumpcji w takich krajach jak: Rosja (o 56,4 tys. t) i Chiny (o 15,1 tys. t). W krajach tych wzrost produkcji zastępował w znacznej części import mięsa, co powodowało zmniejszanie importu przez te kraje. Natomiast w Meksyku i Indiach przyrost konsumpcji był większy niż produkcji, co powodowało zwiększenie skali importu tego mięsa. W grupie pozostałych krajów przyrost konsumpcji był większy niż produkcji, co powodowało zwiększenie importu.

Ogółem konsumpcja mięsa drobiowego u głównych jego producentów zwiększała się przeciętnie w roku o 3,1%, a produkcja o 3,4%, natomiast w pozostałych krajach tempo wzrostu produkcji (5,1%) było niższe od tempa zmian konsumpcji (5,2%). W wyniku takich tendencji udział głównych producentów mięsa drobiowego w konsumpcji zmniejszył się z 73,4% w 2000 r. do 68,7% w 2016 r.

Tendencje w handlu zagranicznym mięsem drobiowym

W latach 2000-2016 obroty handlowe mięsem drobiowym na rynkach międzynarodowych charakteryzowały się tendencją wzrostową. Tempo wzrostu eksportu było szybsze (5,1% rocznie) niż produkcji (3,8% rocznie), co powodowało zwiększenie udziału eksportu w zagospodarowaniu produkcji. W 2000 r. poprzez eksport na rynkach międzynarodowych zagospodarowane było 9,7% produkcji, a w 2016 r. 12,2%.

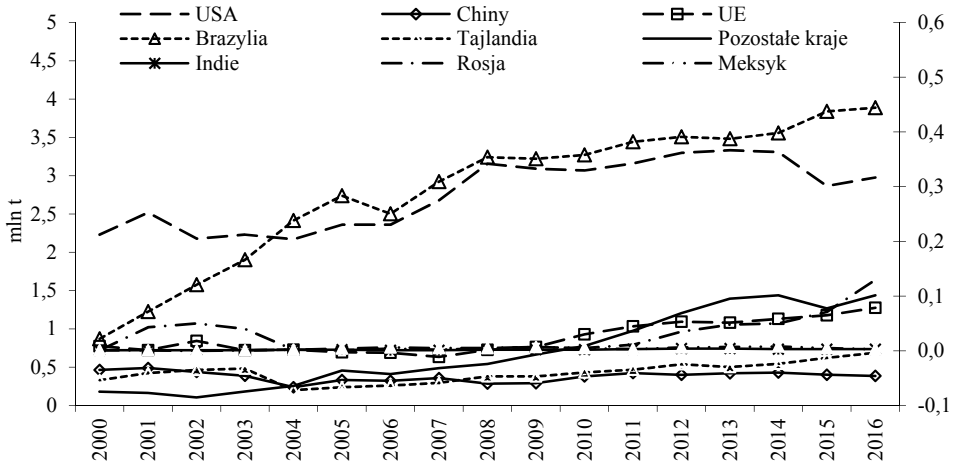

Rys. 3. Eksport mięsa drobiowego przez głównych jego eksporterów na świecie w latach 2000-2016 (mln t) (Rosja, Meksyk i Indie prawa oś)

Fig. 3. Broiler meat exports by its main exporters in the world from 2000-2016 (million tonnes) (Russia, Mexico and India – right axis)

Źródło: jak rys. 1.

Zmiany eksportu w poszczególnych krajach były zróżnicowane. Spośród największych światowych producentów znaczącymi eksporterami były takie kraje, jak: Brazylia, USA, kraje UE. Do znaczących eksporterów należały także Tajlandia i Chiny. Najszybciej w latach 2000-2016 rósł eksport mięsa drobiowego z Brazylii. W badanym okresie zwiększał się przeciętnie w roku o 173 tys. t, tj. o 7,5%. W wyniku tego udział eksportu w zagospodarowaniu produkcji w tym kraju zwiększył się z 15% w 2000 r. do 30% w 2016 r. Eksport mięsa z USA zwiększał się przeciętnie w roku o 72,1 tys. t, tj. w tempie 2,7%, a z krajów UE rósł rocznie o 33,9 tys. t, tj. w tempie 3,7%. Z USA, Brazylii i krajów UE eksport mięsa drobiowego zwiększał się przeciętnie w roku o 279 tys. t, tj. o 4,5%. Wywóz mięsa z tych krajów dominuje w światowym eksporcie tego mięsa. W 2000 r. z krajów tych pochodziło 79,8% światowego eksportu, a w 2016 r. 76,5%. Oznacza to, że źródła podaży mięsa na rynkach światowych charakteryzują się znaczną koncentracją. Swój udział w eksporcie mięsa drobiowego w największym stopniu zwiększała Brazylia, a jej udział w światowym eksporcie zwiększył się z 17,9% w 2000 r. do 36,4% w 2016 r., natomiast udział USA zmniejszył się z 45,9% w 2016 r. do 28,2% w 2016 r., a krajów UE odpowiednio: z 15,9 do 11,9%. Pozostałe kraje o znaczącej produkcji mięsa, na rynki światowe kierują nieznaczne ilości mięsa drobiowego (do 3,5% produkcji). Dotyczy to takich krajów jak:

Indie, Rosja, Meksyk, a także Chiny w których w badanych latach eksport nieznacznie się obniżył. W ostatnich 12 latach do znaczących eksporterów mięsa drobiowego dołączyły takie kraje jak Tajlandia i Turcja. Z Tajlandii w latach 2005-2016 roczny eksport mięsa zwiększał się przeciętnie w roku o 38,7 tys. t, tj. o 9,2%, a z Turcji o 40 tys. t (o 14,3%).

Od pozostałych mniejszych producentów mięsa drobiowego eksport zwiększał się w latach 2000-2016 o 111,6 tys. t, tj. w tempie 10,1%. Pomimo, że tempo wzrostu eksportu z pozostałych krajów było znacznie szybsze niż dużych producentów, ich udział w światowym eksporcie tylko nieznacznie się zwiększył (z 20,2% w 2000 r. do 24,6% w 2016 r.).

Ogółem import mięsa drobiowego przez największych jego producentów charakteryzował się tendencją spadkową, przeciętnie w roku o 10,7 tys. t (-0,5% rocznie), natomiast przez pozostałe kraje - tendencją wzrostową, przeciętnie w roku o 351,1 tys. t, tj. o 8,7%.

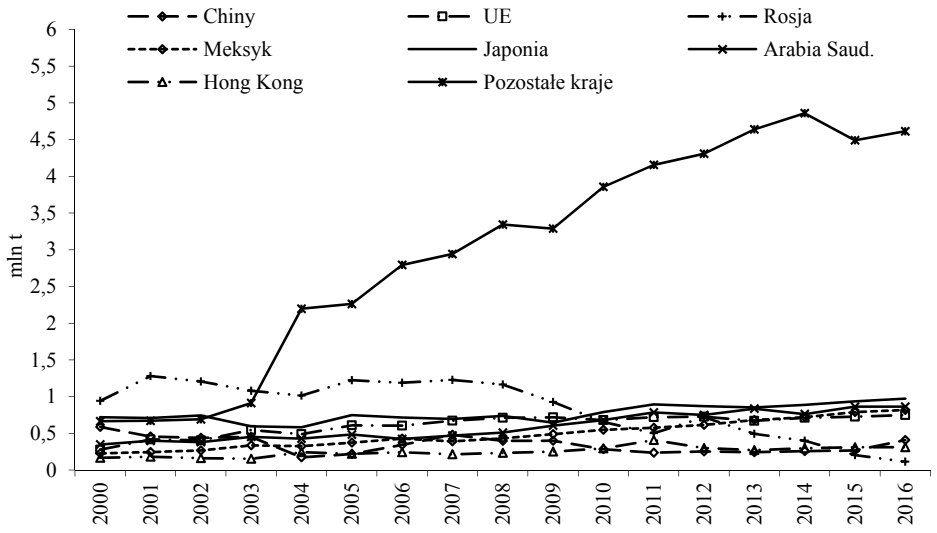

Rys. 4. Import mięsa drobiowego przez głównych importerów na świecie w latach 2000-2016 (mln t)

Fig. 4. Broiler meat import by its main importers in the world from 2000-2016 (million tonnes)

Źródło: jak rys. 1.

Zmiany importu mięsa drobiowego przez poszczególnych największych jego producentów były różnokierunkowe. Niewielkie ilości mięsa drobiowego przy tendencji wzrostowej importowały takie kraje jak: Indie, Brazylia, a także USA (wzrosty w granicach 0,2-4 tys. t). Tendencja spadkowa importu występowała w Chinach i Rosji, a wzrostowa w Meksyku i krajach UE. W latach 2000-2016 import mięsa drobiowego przez Rosję zmniejszał się przeciętnie w roku o 65,7 tys. t, tj. w tempie 11,2%, a w Chinach spadek roczny wynosił 11,5 tys. t, tj. 2,9%. Najszybciej zwiększał się import do Meksyku, przeciętnie w roku o 37 tys. t, tj. w tempie 7,9% oraz krajów UE, do których wzrastał średnio w roku o 24,3 tys. t, tj. o 4,5%.

Większe ilości mięsa drobiowego w latach 2000-2016 importowały także takie kraje jak: Japonia, Arabia Saudyjska, Hong Kong. Import do Japonii zwiększał się przeciętnie

w roku o 18,3 tys. t, tj. w tempie 2,3%, Arabii Saudyjskiej o 35,3 tys. t, tj. w tempie 6,1% oraz do Hong Kongu o 10,7 tys. t, tj. w tempie 1,3%.

W latach 2000-2016 udział tradycyjnie dużych importerów (Japonia, Meksyk, kraje UE, Chiny, Rosja, Arabia Saudyjska, Hong Kong) w imporcie światowym znacznie się zmniejszył. W 2000 r. udział tych krajów w światowym imporcie wynosił 83,1%, w 2005 r. – 63%, w 2010 r. 50,5% i w 2016 r. 48%. Zwiększał się natomiast udział w światowym imporcie pozostałych krajów, z 17,9% w 2000 r. do 52% w 2016 r.

Od 2005 r. swój udział w światowym imporcie zwiększały takie kraje jak: Irak i Afryka Południowa. Import do Iraku zwiększał się w latach 2005-2016 przeciętnie w roku o 59,5 tys. t, a do Afryki Południowej o 25,7 tys. t. Tempo wzrostu importu przez te kraje było wyższe niż importu ogółem.

Z oceny skali importu mięsa drobiowego przez poszczególne kraje wynika, że charakteryzuje się on znacznie większym rozproszeniem niż eksport tego mięsa. W 2016 r. udział trzech największych importerów w światowym imporcie wynosił 29,5% (a w przypadku eksporterów udział ten wynosił 76,5%), z kolei udział pięciu największych eksporterów w światowym eksporcie wynosił 85,4%, a importerów 37,3%.

Zmiany w produkcji, konsumpcji i obrotach mięsem drobiowym w Polsce w latach 2000-2016

W produkcji mięsa drobiowego w Polsce w latach 2000-2016 występowała wyraźna tendencja wzrostowa (rys. 5). Wzrost produkcji w badanym okresie wynosił przeciętnie w roku 92,6 tys. t, tj. 7,6%. Do 2009 r. produkcja zwiększała się przeciętnie w roku o 70,9 tys. t, tj. o 7,9%, a w latach 2010-2016 wzrost przyspieszył i wynosił 141,7 tys. t. (przeciętnie w roku 8,1%). Wzrost produkcji powodowany był rosnącym popytem eksportowym i krajowym. W wyniku takich zmian udział Polski w produkcji mięsa drobiowego (brojlerów)na świecie wzrósł z 1% w 2000 r. do 2,3% w 2016 r., a w produkcji UE zwiększył się z 7,8% w 2000 r., do 17,4% w 2016 r.[8].

Eksport w badanych latach charakteryzował się tendencją wzrostową. W latach 2000-2009 zwiększał się przeciętnie w roku o 35,7 tys. t, a w latach 2010-2016 o 110,9 tys. t, tj. o 15,6%. Wysoka dynamika eksportu wynikała z konieczności zagospodarowania na rynkach zagranicznych rosnących nadwyżek produkcji ponad potrzeby krajowe. W latach 2000-2009 konsumpcja w Polsce zwiększała się średnio w roku o 41,1 tys. t, tj. rosła w tempie 5,3%. Przyrost bezwzględny konsumpcji i tempo jej wzrostu były niższe niż produkcji, co powodowało konieczność zagospodarowania na rynkach zagranicznych rosnącej produkcji. W tych latach poprzez wzrost eksportu zagospodarowywane było 50% przyrostu produkcji. W też analizowanych latach konsumpcja mięsa drobiowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca zwiększyła się z 14,7 kg/mieszkańca w 2000 r. do 24 kg/mieszkańca w 2009 r., to jest o 63,3% (Rynek mięsa ..., 2017).

Rynek mięsa drobiowego w Polsce w latach 2010-2016 charakteryzował się następującymi cechami: nastąpiło przyspieszenie wzrostu produkcji i eksportu, oraz spowolnienie tempa wzrostu konsumpcji. Produkcja zwiększała się przeciętnie w roku o 141,7 tys. t, tj. w tempie 8,1%, a konsumpcja rosła rocznie o 39,5 tys. t, tj. w tempie 3,8%.

[8] Od 2014 r. Polska stała się pierwszym producentem mięsa drobiowego w UE (dane Eurostat, 06.04.2017).

W tym okresie przeciętne spożycie mięsa drobiowego zwiększyło się z 24,6 kg/mieszkańca w 2010 r., do 30,3 kg/mieszkańca w 2016 r. (Rynek mięsa…2017, s. 73). Wzrost konsumpcji w latach 2010-2016 wyniósł 23,2%, a produkcji 61,5%. W wyniku takich tendencji coraz większe znaczenie w zagospodarowaniu rosnącej produkcji miał eksport, który przyrastał średnio w roku o 110,9 tys. t, tj. w tempie 15,6%. W tych latach 72,1% przyrostu polskiej produkcji zagospodarowane zostało na rynkach zagranicznych.

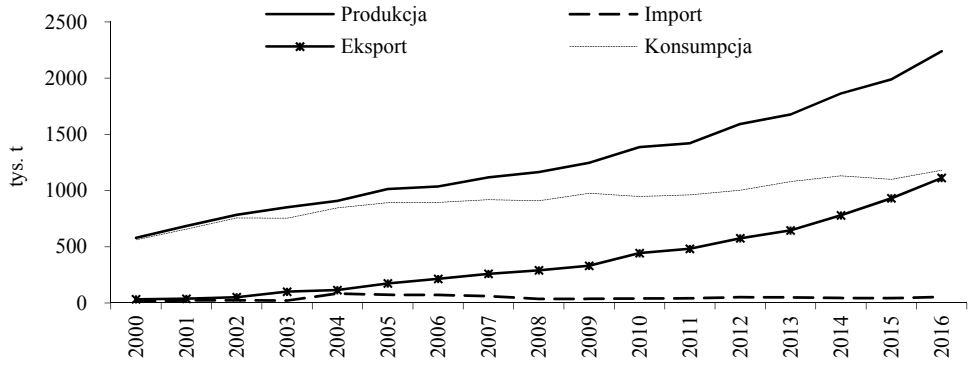

Rys. 5. Produkcja, zużycie krajowe, eksport i import mięsa drobiowego w Polsce latach 2000-2016 (tys. t)

Fig. 5. Production, consumption, exports and imports of poultry meat in Poland from 2000-2016 (thous. tonnes)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Roczniki… (2006-2016), Rynek mięsa…(2000-2017) oraz Handel … (2002-2017).

Import mięsa do Polski w latach 2000-2016 charakteryzował się niewielką tendencja wzrostową, przeciętnie w roku zwiększał się o 1,0 tys. t, tj. o 4,3%.

Wysoka dynamika przyrostu produkcji mięsa drobiowego w kraju, przewyższająca kilkakrotnie wzrost konsumpcji powoduje, że coraz większe znaczenie w kształtowaniu cen w kraju ma popyt na rynkach zagranicznych. Jest to też główny czynnik kształtujący koniunkturę na rynku mięsa drobiowego.

Tendencje w kształtowaniu się cen mięsa drobiowego

Ceny mięsa drobiowego determinowane są przez różne czynniki. Do podstawowych można zaliczyć:

- działania prawa podaży i popytu,
- biologiczno-techniczny charakter produkcji,
- powiązania rynku żywca drobiowego z rynkiem produktów spożywczych (mięsa i jego przetworów),
- powiązania między różnymi rynkami (np. rynku krajowego z rynkami zagranicznymi),
- powiązania z cenami na rynkach światowych,
- wpływ czynników makroekonomicznych na rolnictwo i jego poszczególne gałęzie (np. tempo wzrostu dochodów konsumentów, kursy walut),
- ceny innych produktów mięsnych i ich przetworów,
- inne czynniki (Hamulczuk i in., 2012).

Zmiany cen mięsa drobiowego na różnych rynkach w latach 2005-2016 przedstawiono na rysunku 6[9]. Kierunki zmian cen w latach 2005-2016 na różnych rynkach (krajowym, UE czy światowym) były podobne, niezależnie od ich poziomu. Charakteryzowały się one tendencją wzrostową. W badanych latach najszybciej zwiększały się ceny światowe (4,2% rocznie), wolniejsze tempo wzrostu wystąpiło w krajach UE (1,7% rocznie), a najwolniej zwiększały się ceny drobiu w Polsce (o 1,1% rocznie). Szybsze tempo wzrostu cen na rynkach światowych niż w UE spowodowało zmniejszenie różnic w poziomie cen między tymi rynkami. W latach 2005-2009 ceny mięsa drobiowego w UE były wyższe od cen światowych o 58%, a w latach 2010-2016 różnica ta zmniejszyła się do 29%.

W latach 2005-2009 ceny na rynkach światowych były niższe niż w Polsce o 12,7%, natomiast w następnych latach były wyższe i różnica ta się powiększała (rys. 6). W latach 2010-2013 ceny światowe przekraczały ceny w Polsce o prawie 8%, a w latach 2014-2016 o 14,6%.

Z oceny poziomu cen wynika, że w Polsce ceny mięsa drobiowego w latach 2005-2013 były niższe niż przeciętnie w UE o prawie 41%, a w ostatnich trzech latach różnica ta się powiększyła do 51%.

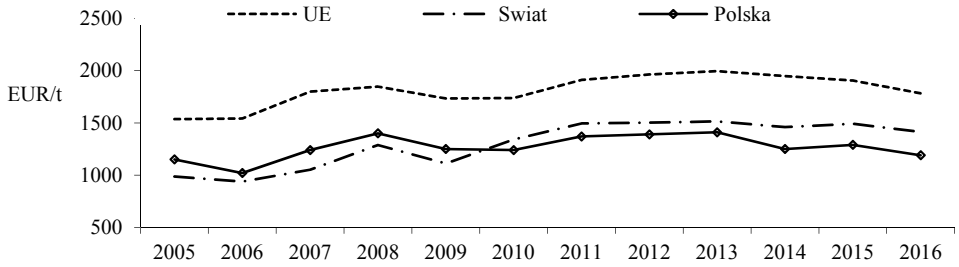

Rys. 6. Ceny mięsa drobiowego na rynkach światowych, UE i w Polsce latach 2005-2016 (EUR/t)

Fig. 6. Poultry meat prices on the world market, EU market and in Poland from 2005-2016 (EUR/t)

Źródło: Opracowano na podstawie: EU Agricultural, … (2016) dla cen UE i światowych oraz szacunki własne dla cen w Polsce na podstawie danych Eurostat.

Różnice w poziomie cen mięsa drobiowego na różnych rynkach oznaczają, że Polska jest bardzo konkurencyjna cenowo na rynkach międzynarodowych. Wywóz z Polski mięsa drobiowego na rynki krajów UE jest korzystniejszy niż na rynki światowe, z powodu wyższych cen w UE. Znajduje to także odzwierciedlenie w strukturze eksportu mięsa drobiowego z Polski. W 2015 r. na rynki krajów UE kierowane było 89,9% wartości eksportu mięsa drobiowego z Polski, a w 2016 r. 89,6% (Rynek drobiu…, 2017, s. 17). Oznacza to, że głównym kierunkiem eksportu mięsa drobiowego z Polski są kraje UE. Tak duża koncentracja geograficzna kierunków eksportu może powodować także pewne zagrożenia. W krajach UE produkcja jest wyższa od konsumpcji. Oznacza to nadwyżki rynkowe, które muszą być zagospodarowane na rynkach światowych. Z projekcji Komisji Europejskiej wynika, że w najbliższych latach wzrost konsumpcji mięsa drobiowego zarówno w krajach EU-15, jak i EU-13 będzie niewielki. Może on się zwiększyć z 23,6 kg per capita w 2016 do 24,4 kg w 2026 r. (średnioroczny wzrost o 0,3%), w tym w krajach UE-15 odpowiednio:

[9] Z powodu braku wiarygodnych danych o cenach w latach 2000-2004, przedstawiono informacje o cenach w latach 2005-2016.

z 23,2 do 23,9 kg (roczny wzrost o 0,3%), a UE-13 z 25,2 do 26,1 kg (roczny wzrost o 0,3%). Produkcja może się zwiększać przeciętnie w roku o 0,5% (EU Agricultural…, 2016, s. 78). Szybszy wzrost produkcji niż konsumpcji oznaczać będzie powstawanie nadwyżek rynkowych, które powinny być zagospodarowane na rynkach krajów trzecich, tj. poza UE.

W warunkach nadwyżek rynkowych w UE i konieczności ich zagospodarowania poza UE wpływać to będzie ograniczająco na wzrost cen, z powodu niższych cen światowych niż w krajach UE. Z projekcji Komisji Europejskiej wynika, że w kształtowaniu się cen mięsa drobiowego do 2020 r. może być kontynuowany spadek i mogą one wynieść w tym roku 1567 EUR/t,. W następnych latach ceny mogą nieznacznie wzrosnąć osiągając w 2026 r. 1764 EUR/t (EU Agricultural… 2016, s. 78). Takie tendencje oznaczają, że ceny mięsa drobiowego w latach 2016-2026 charakteryzować się będą niewielką tendencja spadkową (0,1% rocznie). Natomiast w Polsce w tych latach ceny mogą nieznacznie wzrosnąć poprzez poprawę relacji do cen krajów UE. W przypadku gdyby ceny w Polsce osiągnęły 75% cen UE to wynosiłyby one w 2026 r. 1323 EUR/t, tj. byłyby o 11,2% wyższe niż w 2016 r. Poziom cen w kraju zależeć będzie także od kursu złotego do euro.

Podsumowanie

W opracowaniu przedstawiono zmiany w produkcji, konsumpcji i handlu zagranicznym na rynku mięsa drobiowego (brojlerów) na świecie, u głównych jej producentów, konsumentów, eksporterów i importerów w latach 2000-2016. Produkcja mięsa drobiowego na świecie charakteryzowała się tendencją wzrostową. Wzrost produkcji u największych jej producentów był większy niż konsumpcji, co spowodowało zwiększenie możliwości eksportowych. W wyniku tego wzrosły światowe obroty handlowe tym mięsem. W światowym eksporcie dominuje mięso brojlerów wytwarzane przez USA, Brazylię i kraje UE. Z tych krajów w 2016 r. pochodziło 76,5% światowego eksportu. W badanych latach głównie swój udział w światowym eksporcie zwiększała Brazylia (z 17,9% w 2000 r, do 36,4% w 2016 r.), „kosztem" USA (spadek udziału z 45,9% w 2000 r. do 28,2% w 2016 r. i krajów UE, spadek z 15,9 do 11,9%). W badanych latach udział tradycyjnie dużych importerów (Japonia, Meksyk, kraje UE, Chiny, Rosja, Arabia Saudyjska, Hong Kong) w imporcie światowym znacznie się zmniejszył (z 83,1% w 2000 r. do 48% w 2016 r.). Oznacza to, że światowy import mięsa brojlerów charakteryzuje się znacznym rozproszeniem geograficznym.

W badanych latach najszybciej wzrastały światowe ceny mięsa drobiowego (o 4,2% rocznie), ceny w UE wzrastały o 1,7% rocznie, a w Polsce o 1,1%). Spowodowało to zmniejszenie różnic między cenami w UE i światowymi. W 2005 r. ceny w UE były wyższe niż światowe o 55,7%, a w 2016 o 26,1%. Natomiast ceny w UE w 2005 r. były wyższe niż w Polsce o 33,7%, a w 2016 r. o 49,8%, natomiast w stosunku do cen światowych w 2005 r. ceny w Polsce były wyższe o 16,5%, a w 2016 r. niższe o 15,8%. Przy tych relacjach cen, Polska jest konkurencyjna cenowo na rynku krajów UE i rynkach światowych. Jest to ważny czynnik konkurencyjności, który może być utrzymany w najbliższym dziesięcioleciu. Wysoki udział eksportu w produkcji krajowej determinować będzie dynamikę produkcji w Polsce.

Literatura

Dybowski, G. (2016). Rynek mięsa drobiowego. W: S. Stańko (red.) Sytuacja na światowych rynkach mięsa i produktów mleczarskich oraz jej wpływ na rynek krajowy i możliwości jego rozwoju. Monografie programu wieloletniego, 31 (s. 79-104). Warszawa: IERiGŻ-PIB.

EU Agricultural Outlook Prospects for the EU agricultural markets and income 2016-2026 (2016). European Commission, December 2016.

Eurostat: Database-Eurostat-European Commission. Production of meat: poultry.

Hamulczuk, M., Gędek, S., Klimkowski, C., Stańko, S. (2012). Prognozowanie cen surowców rolnych na podstawie zależności przyczynowych. Program Wieloletni 2011-2014,52. Warszawa.: IERiGŻ-PIB.

Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi. Stan i perspektywy. Analizy rynkowe (2002-2017), 16-45. Warszawa: IERiGŻ, ARR, MRiRW.

Jóźwiak, J., Podgórski, J. (1998). Statystyka od podstaw. Warszawa: PWE.

Roczniki Statystyczne Rolnictwa (2006-2016). Warszawa: GUS.

Rynek mięsa. Stan i perspektywy. Analizy rynkowe (2000-2017), 19-52. Warszawa: IERiGŻ, ARR, MRiRW.

Rynek drobiu. Stan i perspektywy. Analizy rynkowe (2000-2017), 19-51). Warszawa: IERiGŻ, ARR, MRiRW.

Stańko, S., Mikuła, A. (2016). Tendencje w produkcji, zużyciu krajowym i handlu zagranicznym wieprzowiną, wołowiną i mięsem drobiowym w Polsce w latach 2000-2015. *Roczniki Naukowe Ekonomii Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich*, 103(2). 31-40.

Timofiejuk, I. (1990). Tablice średniego tempa wzrostu według metody r. Warszawa: Zakład Badań Statystycznych GUS.

USDA FAS, Livestock and Poultry. World Markets and Trade (2001-2017). Pobrane 18 lipca 2017 z: https://www.fas.usda.gov/data/livestock-and-poultry-world-markets-and-trade.